

Filipay

0

Sansandek Pol mar tonan uliq Filipay-ib lahta

Gamuk ameb lehaqta

Pol ame amebta Kamis urotim saw Masedoniya-ib gwahtimta nab in le uliq Filipay-ib Yesus awagamun dimunta na bilam (Aposel 16.8-15 nab teq ni ahol waq). Abeb in lehim uliq araqaq ossa mataw in wazim irquriy. Irguran ossa Kraiss ago on mataw uliq Filipay-ibta na huritim in Pol amen mani asor urotim mat anan Epafroditus ugan in waqim ad Pol ago hib tilah, Pol aholyon didaq nagah zaydaq haqad. An Pol mani na waqim anad ayahmo dimniysa in Filipay on mataw na esey negnan haqad gimen sansandek ka mar tonta (Filipay 1.5; 4.10-19).

Teq gamuk ka alulin ta asor kazaq usaqmo. 1) Pol ezaq iyim osaqta na ago in gibilan (Filipay 1.12-26; 4.10-19). 2) Teq in Filipay on mataw na ginad helta zaway ug, luweq Pol irquran osaqta na ago in ginad meqniysa in Kraiss abinib afaqan sornan gituw hiqiy daqay haqad (Filipay 1.27-30; 4.4). 3) Teq in Filipay ginad enqenunid in gihol wazid woqsa ginad amulikmo iyeq os daqay haqad in bilam (Filipay 2.1-11; 4.2-5). 4) Teq in Timoti ayow Epafroditus inaq gibin iluwmo, abeb mataw giger na le uliq Filipay-ib gwahtiqid Filipay mataw na in giwazineq gilowan ton daqay haqad (Filipay 2.19-30). 5) Teq in Filipay on

mataw na gidek waz, in mataw gihol abatan asan urotgo bilaqayta na teq mataw gihol bilaqgo adan muzinayta na gigo in girabuneq giholib hiqiy daqay haqad (Filipay 3.1–4.1).

Filipay on mataw Pol inaq yow emim ayahmo ulumsihan Pol in ginan anad dimniy

¹ Yaqmo Pol ya iyow Timoti inaq i giger Krai Yesus ago kabibiy matawta iyim i sansandek ka mar tonim eman uliq Filipay-ib God ago on mataw tawonta Krai Yesus inaq soqotim osayta na teq in gigo mataw danmebta na teq in gigo kabibiy matawta nagan bunmo gigo hib lehaq.

² I Gimam God teq i gigo Iyahta Yesus Krai inaq in gigem dimunta negad in ne gigem emid kiskismo usan.

Pol God esey ug

³ Kam bunmo ya ne ginadin emad yaqgo God esey ugaqta.

⁴ Esey ugad sirisirimo ya ne bunmo ginan inad dimniya ne gimen God bulonaiqta.

⁵ Na ezaqgo mebmebmo ne Yesus awagamun huritiyta nabmo ne ya inaq wastonim i araqibmo wagam dimunta na akabiy an emyauqta. Emad luwim bo muran i kabiy na garabmo tisor tutauq.

⁶ God-mo kabiy dimunta na alulin ne gilik-manib amta. Emim inmo kabiy na wamuzad oseq le Krai Yesus ta boldaqta akamnib nab teq in emid tihiqiy bugdaq.

⁷ God agem dimunta igad ago kabiy i gibenab eman ya nenaq i araqibmo kabiy na emauqta.

Sa ya iqirquran uliq kab ossa ne yaqgo afaqan na sorad ne bilaqne giqirquran os nog iyaymo. Ad mataw Yesus awagamun geg ugsa ya amenin emad gibilen sireqsa ne yaibunib turayta. Turad ne ya ilumsihsa i araqibmo wagam dimunta na zaway ugsa in awaz timeqniyaq. Ya ne giloyinsa ne ya inan ginad diq bilaqaqta. Nazaq iyan ya kazaq inad dimun diqta ne bunmo negaiqta ka in daq dimunta.

⁸ God ameb ya helmo bilaqaiq. Krai Yesus ne ginan anad bilaqaqta nazaqmo ya ne bunmo ginan inad bilaqsa ne ginadin diq emaiqta.

⁹ Ya ne gimen God bulonad kazaq bilaqaiq, God haqaiq, ni mataw na gilumsihad ginad emid hastitaysa in an anan ginad bilaqgo ginad em hasiy haqaiq. Ginad em hassa daq na in gilikmanib ayahmo iyan haqaiq.

¹⁰ Ad in daq bunmo gilum kemad emnanta naqmo amomo in emad osiy haqaiq. In nazaq emad oseq le Krai ta boldaqta akaman nab in gigemab ginumlan haiq diq iysa in giholib daq araq ananin waq daqayta hi usan haqaiq.

¹¹ Ad kam nab Yesus Krai abin titnonta naqmo amomo in giholib ayahmo usan haqaiq. In on mataw nazaq diqta iyid teq ni nibin ayahta in gigo hib waqsa on mataw bunmo ninmo nibin tiqiluw daqay haqaiq.

Pol irquran osta na ago Yesus awagamun le ayahmo iy

¹² Ya imaqbaban, ne hurit kemiy. Daq kawa ya iholib gwahtimta ka in Yesus awagamun a hi wasihaq. Haiqgam. In leh tutaq.

¹³ Nazaq iyan uliq kab Sisa ago bab matawta na teq in ago gavman mataw bunmo teq on mataw ta asor na bunmo in yaqgo tuhuritiy. Huritim in ya inan ginad kazaq tiqemay, Pol Kraiss asen muzinad ago kabiy emaqta na ago in irquran osaq haqay.

¹⁴ Teq uliq kab ya imaqbaban Iyahta ago on matawta na kabemmo in ya iqirquran ossa ibiyad in zaway diq tiqiyay. Zaway iyad in a hi rabad God ago gamuk atoranmo bilaqayta.

¹⁵ Helmo, mataw na gigo asor ginad meqinta yagad in ya ibin wazid woqsa in gibin ayah iydaq haqad in Kraiss awagamun bilaqayta. Sa ta asor ginad dimunta yagad in Kraiss awagamun bilaqayta.

¹⁶ Mataw ginad dimunta na in yaqgo tuhurit kemay. Ad in ginad emay, God-mo bilaqan Pol gavman matawta na Yesus awagamun gibilen sireqgo haqad in bit giqirquran osayta nab osaq haqay. Haqad in ya inan ginad bilaqsa in Kraiss awagamun bilaqayta.

¹⁷ Ari mataw gihar yagayta na in on mataw gihureqid in ya ihuloseq in gigo hib lehnan haqad in Kraiss awagamun bilaqayta. In ginad dimunta ussa nazaq a hi emayta. Haiqqam. Ya iqirquran kab ossa in ya iholib afaqan ta araq emid ya inad ayahmo meqniydaq haqad in nazaq emayta.

¹⁸ Teq ya inad a hi meqniyaq. Mataw asor na ginad meqinta ussa in Yesus awagamun bilaqayta. Sa asor na daq helta emayta. Teq in bunmo Kraiss awagamun bilaqsa on mataw kabemmo huritayta. Nazaq iyan ya inad dimniysa osaiq.

Pol in Filipay gilumsihnan haqad in hidmo moqgo anad a hi amta

Teq ya inad dimniyaqta na a hi hulosdaiq.

¹⁹ Haiqqam. Ya inad kazaq diq emaiq. Ne yaqmen God bulonsa in Yesus Kraiss ago Bugaw Dimunta yagsa ya zaway iyeq osad a hi woqdaiq haqaiq. In ya ilumsihsa afaqan kawa ya iholib usaqta ka le tihiqiyid ya dimunmo God ameb tuqosdaiq haqaiq.

²⁰ Ya inad emaiq, In ya ilumsihsa ya imebay asit a hi woqdaq haqaiq. Ya zaway diq iyeq ossa Kraiss abin ayahta yaqgo hib tuwaqdaq haqaiq. Nazaq iyid teq ya kayeqmo osdaiq o haiq, mataw ya inol emid moqsa, daq bunmo ya iholib gwah-tiqdaqta na amalib ya Kraiss abin emid ayah tiqiydaq haqaiq. Haqad ya God amen emad ihol tuhusingaq.

²¹ Na ezaqgo ya og kab kayeqmo osad na ya Kraiss inaq tisoqotim dimunmo osaiqta. Ari ya moqeq na ya tidimniy hasdaiq.

²² Teq ya isan ka kayeqmo osad ya God ago kabiy emad on mataw kabemmo gilumsihaiqta. Ya naga danteqin diq muzindaiq? Dante giger na dimun.

²³ Nazaq iyan ya inad giger tiqemaiq. Ya isan ka huloseq leheq Kraiss inaq osnan inad ayahmo usaqta. Ya Kraiss inaq osdaiqta na in og ka ago os uriyameq dimun diqmo iydaqta.

²⁴ Teq ya ne ginadin emaiqmo. Na ezaqgo ya kayeqmo osad ne tigilumsihdaiqta haqad. Ari ya gihuloseq leheq ya ne a ta hi gilumsihdaiq.

²⁵ Nazaq iyan ya inad emaiq, Ya ne gihuloseq a hi lehdaiq haqaiq. Haiqqam. Ya ne bunmo

nenaq og kab tuqos tutdaiq haqaiq. Osad ya ne gilumsihsa ne ginad helmo haqayta na ayah iysa ne ginad dimniysa tuqos daqay.

²⁶ Nazaq iyid teq ya le ne gigo hib a ta gwahtiqid ne ya inan ginad dimniysa Kraiss Yesus abin tiqiluw daqay.

Filipay on mataw Kraiss anan helmo haqad in abinib santitiy sor daqayta

²⁷⁻²⁸ Ari ya ne gigo hib leheq nenaq osdaiq o haiq ya kab ne gigo hib pesanmo ossa tuteqmo ne daq kazaq emad osiy. Ne gigo luw os bunmo Kraiss awagamun na inaq rireneqmo lehan. Sa ne gigem amulikmo iyeq giwaz meqniyeq turiiy. Ad ne ginad amulikmo iyeq ne an ulumsihad mataw Yesus awagamun wazbuliynan tonsa ne wagam na anononmo gibilen kemiy. Teq ne gigo bab na gihar negsa ne hi girabuniy. Ne nazaq emsa teq ya le ne gibiydaiq o haiq ya ne gigo hib pesanmo osad ya ne gibin dimunta nazaq tuhuritdaiq.

Ari ne nazaq giwaz meqniyad tursa ne gigo bab ne gibiyad in gihol loyinin ginad emay, I teq timeqniyam daqagya haqay. Sa negmo ginad emay, God-mo i giqeman i kazaq giwaz meqniyim turauqta haqay. Nazaq iyan i teq leheq in inaq dimunmo tuqosam haqay.

²⁹ God ne ginad eman hastitayan ne Kraiss anan helmo tihaqayta. Teq ne Kraiss anan helmo haq-gomo haqad in ne a hi giwamta. Haiqqam. Ne Kraiss anan helmo haqad in abinib santitiy sor daqaymo haqad in ne giwamta.

³⁰ Kwaziqmo Kraiss ababun bab yagsa ne ya ibiy yaqayta. Teq muran ya bab na em tutsa ne huritad bab amulik nabmo ne tituraymo.

2

I gihol wazid woqsa i gimaqbaban ginan ginad meqniyan

¹ Ari ne Kraiss aholib soqotim inaq osad ne gigem zaway iyim osayta. Ossa Kraiss ne ginan anad bilaqsa ne gigem kiskismo usaqta. Teq God ago Bugaw Dimunta ne bunmo giduganib ussa ne gigem dimunta mataw negad ginan ginad meqniyaqta.

² Ne nazaq emsa ya ne ginan inad tidimniyaq. Ari ne gigo daq dimdimunta na ulumsiheq ne ginad amulikmo ussa araqibmo an anan ginad bilaqsa osiy. Osad ne gigem amulikmo ussa ne ginad amulikmo usanmo. Ne nazaq emsa teq ya ne ginan inad tidimniy naqmo diq hiqiydaq.

³ Ne negmo gihol anadin emad gibin ayahta waqgo hi emiy. Haiqqam. Ne gihol wazid woqsa an abin iluwad an ahaqenib iyeq osiy.

⁴ Ne negmo gihol ulumsihgomo daq hi emiy. Haiqqam. Ne giyogniz ginadin emad in gilumsihiymo.

Kraiss inmo ahol wazan woqan God abin wazan eram

⁵ Kraiss Yesus anad usta nazaqmo ne ginad usan.

⁶ In God diq iyim osta.

Teq in ago ban ulilibta na anad a hi waz.

⁷ Haiqgam. In ago ban ulilibta na hulosisim in abin wazan woqan in kabibiy mat samanta abin waqim ahol ug.

Ugad in mat diq asan waqim bo tugwahtim.

⁸ Gwahtiğim in mat diq iyim osad ahol wazan woqsa in God-mo aqez muzinim lemo in tumom.

Teq in dante dimuntab a hi mom. In ayibmo dom wolan momta.

⁹ In nazaqmo ahol abin wazan woqan teq God in abin wazan ulilibmo diq iy.

Ad God in anan araq mataw bunmo ginan uriyamta na tuqug.

¹⁰ Ugan teq mataw bunmo Heven-ib osayta na teq og kab osayta na teq og aduganib usayta nagan bun diqmo in Yesus anan biyad teq in ayon gibakbakan tuqulum laquw daqay.

¹¹ Ad in bunmo bilaq daqay, Yesus Krai in Iyahta haq daqay.

Haqsa Amam God abin ulilibmo diq gwale tuqus-daq.

I ulig oyaq nazaq nog mataw gilikmanib osuq

¹²⁻¹³ Ari ya iyogniz, negmo teq kazaq emiy. Ne yaqgo nan hurit yaqayta nazaqmo ne muran em tutad osiy. Teq ya nenaq ossa ne nan huritiy haqad ya a hi bilaqaiq. Haiqgam. Muran kam kab ya ne gihulosim uliq kab pesanmo ossa ne ya iqez ka hurit naqmo hiqiyiy haqaiq. Ne ginad emiy. God-mo ne gimuganib kabiy emad in ne ginad wazan eraqsa in anad usaqta nazaqmo ne kabiy daq emayta. Nazaq iyan God ne giwaq-nan haqad gimen dante amta na ne muzinad

gihol anononmo wamuzad ne rabad gihol harara nemsad dante na muzinad luwiy.

¹⁴ Kabiy daq bunmo ne emad na ago ananin kabemmo ne bilaqad an hi mugiy.

¹⁵⁻¹⁶ Ne nazaq emad oseq teq ne gigemab ginumlan hiqiysa afaqan araq a hi em daqay. Haiqqam. On mataw meqmeqinta muran kam kab osayta ka gilikmanib ne God ago onmin dimun diqta iyeq tuqos daqay. Osad on mataw na daq hihiq emsa ne os dimunta kayeqmo os tut daqayta na agamukan tigibilen daqay. Ne gamuk dimunta na gibilenad ne bilaqne ulig kaitab oy-ayta nazaq nog ne on mataw God gileh ugayta na gilikmanib oyad tuqos daqay. Ne nazaq diq emid teq Krais ta boldaqta akaman nab ya ihol abin iluwad bilaqdaiq, Ya kabiy samanmo a hi em haqdaiq. Ad yaqgo zaway hunegan le saman a hi iy haqdaiq.

¹⁷ Ne Yesus anan helmo diq haqad God ago kabiy emad ne gihol bunmo tamaz nog God ugayta. Sa abeb mataw ya inol emid inedan wain ayun nog ne gigo naw na amalib wazbalid woqsa i agaribmo gihol tamaz nog God tuqugam. Ya ihol nazaq diq loyinaiqta teq ya inad a hi meqniyaq. Haiqqam. Ne ya inan ginad dimniysa ya inad tidimniyaqmo.

¹⁸ Ad nazaqmo ya ne ginan inad dimniysa ne ginad dimniyanmo.

Pol Timoti emid uliq Filipay-ib lehnan bilam

¹⁹ Ari Iyahta Yesus anad bilaqid teq ya Timoti emid nawa ne gigo hib hidmo tilehdaq. Leheq

in muleq ta boleq ne ezaq osayta na awagamun ibilenid ya igem zaway tiqiydaq haqad.

²⁰ Yaqqo mat araq Timoti nogta haiqqam. In anad ya inad nog iyim in ne ginadin diq emaqta.

²¹ Mataw asor bunmo in gimo gihol anadin emad in Yesus Kraiss ago kabiy anadin diq a hi emayta.

²² Teq negmo Timoti ago tuhuritiyta. In mat atuw inaqta. Amun amam ulumsihaqta nazaq in ya ilumsihsa i garabmo Yesus awagamun dimunta akabiy an emauqta.

²³ Nazaq iyan ya bit kab ossa yaqqo hazizir le ezaq iyid ya ahol waqad teq ya Timoti emid hidmo nawa ne gigo hib tilehdaq.

²⁴ Teq ya inad emaiq, Asit naqmo Iyahta yaqmen dan emid ya ne gigo hib tilehdaiqmo haqaiq.

Pol Epafroditus emid uliq Filipay-ib lehnan bilam

²⁵ Teq ya inad emaiq, Ya Epafroditus ne gigo hib emid in muleqeq ta lehdaq haqaiq. Na in ya imaqbab nog iyim ya inaq i araqibmo kabiy emad Yesus ago bab nenaq an wolauqta. Kwaziqmo ne mat na yaqqo hib eman bolim in ya ilumsihad osim bo muran tiqiy.

²⁶ Iyim in muran ne gibiynan anad diq meqniyaqta. Ad in moqad usta na ago ne huritim ginadnad emiyta na ago in aqem afaqan iyaqmo.

²⁷ Helmo in moq waqim tumoqnan tonta. Teq God in anan anad meqniy. Anad meqniysa in Epafroditus amomo anan anad a hi meqniysa in ya inan anad meqniymo. In anad kazaq am. Pol irquran osaqta na ago afaqan sorsa in ayow na

moqid ago afaqan na ayah diqmo isihdaq haqad in Epafroditus ulumsihan a hi mom.

²⁸ Nazaq iyan ya in emid ne gigo hib lehnan inad ayahmo bilaqay. In ne gigo hib lehid ne ahol waqad teq ne ginad tidimniydaq. Sa ya ne ginadin emad inadnad kabemmo emaiqta na asit tihiqiydaq.

²⁹⁻³⁰ Nazaq iyan in le ne gigo hib gwahtiqid ne ginad dimniysa Iyahta abinib in waqiy. In Kraisa ago kabiy aduganib moqnan tonta. Ne ya ilumsiheq yaqgo kabiy ka asor a hi em daqayta iyan in ame wolnetnan haqad inmo ahol nog hulosan ton. Nazaq iyan ne mataw naqanta gibin tiqiluw daqay.

3

Mat Kraisa anan helmo haqaqta naqmo in mat titnonta

¹ Ya imaqbaban, yaqgo gamuk ta asor usaqta na in kazaq. Ne Iyahta anan ginad dimniyan. Gamuk na ya ne gimen tumar tonta. Teq ne gamuk na anadin emad dimunmo tuqos daqay haqad ya a ta mar tonnan ituw a hi hiqiyay.

² Mataw gihol abatan asan urotgo bilaqayta na gigo ne gihol waz naqmo hiqiyiy. Na in bilaqne gaun karuw asan mugtitay nog iyim in mataw gisan meqin tonayta. In bilaqay, I mataw gisan urotsa in God ago dauhibta iyay haqayta.

³ Haiqqam. Igmo God ago dauhibta iyim tuqosauqta. Igmo God ago Bugaw Dimunta amalib God ayon lotu emauqta. Ad Kraisa Yesus amomo i gilumsihan i in abin iluwauqta. Teq i

ginad emauq, Gisan akabiyann kabemmo emayta na asit a hi gilumsihdaq haqauqta.

⁴ Ari gisango daq nagan mataw gilumsihdaqta iyid ya kwaziqmo tidimniy nagta. Mataw asor gisango daq kabemmo emim in ginad emay, Daq kaqmo i tigilumsihdaq haqayta. Teq gisango daq na gigo hib ya mataw na giquriyamim ya ihol abin tidimniyim usta.

⁵ Ya inen iqeman yaqgo kam 8 nazaq tiqiyann mataw ya isan urotiyta. Teq ya Bensamin anay-nayin araq iyim ya Isrel mat diqta araq. Nazaq iyan ya Hibru gigo ned watwatmota. Teq ya Farisi araq iyim ya God ago maror Moses bilamta na anononmo muzinyaiqta.

⁶ Ya God ago kabiy emnan zaway diq iyim ya Yesus ago on mataw gimuzad gimeqin tonyaiqta. Teq ya God ago maror Moses bilamta na ago gunun muzin bugsa mataw ya ilum kemim yaqgo afaqan araq ahol a hi waqad in ya inan mat titnonta haq yaqayta.

⁷ Kwaziqmo ya inad emyaiq, Ya Juda gigo maror muzin bugta na ago God tiqiwaqdaq haqyaiq. Ta teq muran ya Kraiss ago tuhurit kemim ya gisango daq bunmo emta na in bilaqne nagah samanta nog tiqiy.

⁸ Helmo ya bilaqaiq. Ya ibin dimunta usta na ya inadib in nagah diq a haiqta. Ari yaqgo Iyahta Kraiss Yesus ago ya tuhuritta naqmo in nagah heltaqmo. Ya Kraiss amomo ago hib soqotnan haqad nagah bunmo ya inad wazta na ya tuhulos bug. Ad Kraiss amomo ilumsihdaq haqad ya gunun akabiyann kabemmo emta na ya inadib in bilaqne naga hekbel didaq asan nog tiqiy.

⁹ Ya Krajs amomo ago hib soqotnan inad bilaqaq. Ad ya God ago maror Moses bilamta na muzinad matawmo gigo hib ihol abin titnonta waqnan inad a hi bilaqaq. Haiqqam. Ya Krajs anan helmo haqeq God-mo ago hib ibin titnonta waqnan inad usaq. Gibin titnonta na mataw Krajs anan helmo haqsa God-mo in gibin na negaqtta.

¹⁰ Ya Krajs ago hurit kemnan inad ayahmo usaqta. Teq God ago zaway Krajs wazan eramta na ya iholib loyinnanmo. Ad Krajs santitiy sorta nazaqmo ya in ago santitiy na asor sornanmo. Ya nazaq emeq teq Krajs santitiy sorim le in momta nazaqmo ya in asen muzeq in amta nazaq ya emnanmo.

¹¹ Ya ihol nazaq bibiyowunad oseq teq Krajs hodhodab eramta nazaqmo ya hodhodab useq tiqeraqdaiqmo haqaiq.

Pol zaway diq iyeq sibeq le God tow amta nab in gwahtiqlan bilam

¹² Ya Krajs ago daq naway na giwaq bugan tiqiyunin nazaq ya a hi bilaqdaiq. Teq ya mat dimun diq tiqiy hasta nazaq a haiqmo. Krajs Yesus ya iwaqan ya in ago tiqiyta. Nazaq iyan muran ya in ago daq nagan wazeq ihol ugid yaqgo tiqiy bugdaq haqad ya iholtuw bulad tiluwaiq.

¹³ Ya imaqqaban, ya inad kazaq emaiq. Ya Krajs ago daq nagan a hi waz bugaiqta haqaiq. Teq daq amulikmo ya emaiqta na in kazaq. Kabiyy daq bunmo ya ibun ban tilahta nagan anan ya idek zizalsa nagah dimunta ya inobun ban usaqta naqmo ya waznan iholtuw diq bulaiqta.

14 Ya zaway diq iyeq sibeq le God yaqmen tow eman usaqta nab gwahtiqeq naw dimunta na tuwaqdaiq haqad ya iwaz meqniyim iholtuw bulad luwaiqta. Naw na God ya ililewunan ya dante Kraiſ Yesuſ yaqmen amta na muzineq gwale Heven-ib tiqiyeq teq ya tuwaqdaiqta.

15 Ari i on mataw ginad tizilimta na, i bunmo ginad nawa ya tibilayta nazaqmo usan. Ad ne ginad ta araq usid teq God giqisihunid ne ginad tiqem has daqay.

16 Teq nagah bunmo ago i ginad tiqem hasauqta naqmo i waz naqmo hiqiyad adan emuq.

17 Ya imaqbaban, ne ya isen muzeq ya daq em nogmo ne emiy. Ne ezaq luw os daqayta na ago i tigibilen bug. Nazaq iyan mataw i gisen muzad daq emsa ne gibiy kemiy.

18 Na ezaqgo mataw kabemmo Kraiſ ago kruse gihar ugad osayta. Ya ime kabemmo ne gidek wazad mataw na ginan tigibilenta. Ad muran ya a ta gibilen tonad ya imeqil woqaq.

19 Mataw na oseq teq tihiqiy daqayta. In gihol ginadmo bilaqne in gigo god nog iyan in daq amo amo amebay inaqa emad luwayta. Teq in gimebay a hi woqaqta. Haiqqam. In gihol abin iluwad ginad dimniysa osayta. Mataw naqanta in og ka ago nagahmo ginadin emayta.

20 Ari igmo i on mataw Heven-ibta. Mat i gilum-siheq ta giwaqdaqta na amatin in saw nabmo oseq teq a ta gewoqdaqta. Na i gigo Iyahta Yesuſ Kraiſ-mo. I in baq tunad gihol husisiqsa osauqta.

21 In ago zaway ayahta amalib nagah bunmo giqemid ahaqenib tiqiy bugdaqta. Ad in ago za-

way naqmo amalib i gihol meqinta ka emid inmo ahol anuwanta nog iyeq dimun diq tiqiydaqta.

4

I gigem amulikmo iyeq ginad dimniysa osad ginad dimunta waquq

¹ Nazaq iyan ya imaqbaban dimunta, ya tibilayta nazaqmo ne Iyahta ago hib soqoteq giwaz meqniyeq turiy. Ya ne ginan inad bilaqsa ya ne gibiyann igem gaqaqta. Ne bilaqne yaqgo kabiy anawun dimun diqta nog iysa ya ne ginan inad tidimniyaqta.

² Teq ya on giger Yuodiya ayow Sintike inaq ginan inad meqniysa ya kazaq atoranmo gibilenaiq. Ne giger Iyahta ago on iyim iyan ne gigem amulikmo iyeq osiy haqaiq.

³ Ad mat ni yaqgo mangteqsor diqta na ya ni kazaq nibilenaiq. Ni on giger na gilumsih haqaiq. In giger ya iteqsormo diq iyan i garibmo Yesus awagamun dimunta na akabiyan emyauqta. Sa Klemen teq ya iyogniz ta asor ya nenaq kabiy emyauqta na in on giger na nenaq kabiy em yaqaytamo. In bunmo ginan God ago buk mataw kayeqmo tuteqmo os daqayta ginan usaqta nab mar tonan usaq.

⁴ Ari ne bunmo Iyahta ago hib tisoqotim osad iyan tuteqmo ne ginad dimniysa osiy. Ya gamuk na a ta bilaq tonnan. Ne ginadmo dimniyan.

⁵ Teq ne tok nemeq kiskismo ossa on mataw bunmo ne gigo daq na ahol waq kemiy. Iyahta ne gigerabmo diq osaqta.

⁶ Sa ne nagah araq anan ginad hi meqniyan. Haiqgam. Ne gigo kabiy daq bunmo ago ne God bulonad susumun ugiy. Ad ne God inaq gamuk emad susumun ugad teq ne esey ugiy.

⁷ Ne Krai Yesu aholib soqotim inaq ossa Godmo ne gigem ginad wamuzsa ne gigem kiskismo tuqusdaq. Sa afaqan ne giholib gwahtiqa ne ezaq tonim gigem kute nemaqta na ago ne a hi hurit daqay.

⁸ Ya imaqbaban, yaqgo gamuk ta asor usaqta na in kazaq. Ne ginad kazaq emad osiy. Naga daqin in helta teq in abin dimunta teq in titnonta teq in anumlan haiqta teq in awaq dimunta teq in ulalab emnanta, daq naqanta bunmo ne anadin emad luwiy. Daq dimdimun diqta teq daq bunmo i abin wazid eraqnag diqta nagan bunmo ne anadin emad adan emiy.

⁹ Daq emnanta na bunmo ya anan gibilenan ne huritim tuwaqiyta. Teq ya daq na bunmo emsa ne yaqgo hib ahol tuwaq kemiymo. Nazaq iyan ne daq dimdimunta nagan emsa God i gigem eman kiskismo usaqta na in ne nenaq tuqosdaq.

Filipay on mataw Pol amen naw eman bolan in anad ayahmo dimniy

¹⁰ Kam sisaq nog ne ya inan ginad meqniyaqta na ya asit a hi loyinta. Helmo ne ya inadin em yaqayta teq ne gigo dan hiqiyyaq. Ari muran Iyahta ne gimen dan eman ne ya tiqilumsihay. Nazaq iyan ya inad diq dimniyaq.

¹¹ Teq ya nagah ago siqim iyim osta na ago ya a hi bilaqaiq. Haiqgam. Ya nagah osgo inaq o

haiq na ya inad a hi meqniysa ya igem dimunmo usaqta.

¹² Kam asor ya mat ina haiqta nog osaiqta. Ad kam asor yaqgo nagh kabemmo inaq iyim osaiqta. Kam asor ya didaq kabemmo neqaiqta. Ad kam asor ya zarow diq iyim osaiqta. Teq ya kam bunmo igem dimniysa osgo adan na ya tuhurit kem. Nazaq iyan ya nagh kabemmo inaq iyim osaiqta na ago ya a hi bilaqad ya igem dimniysa osaiqta. Ad ya nagh kabemmo ago siqim iyim osaiqta na ago ya a hi bilaqad ya igem dimniysa osaiqtamo.

¹³ Krais-mo ya zaway yagsa ya kam bunmo igem dimniysa osaiqta.

¹⁴ Teq ne yaqgo afaqan na gihol ugim soran ya inad tidimniyaq. Na ne daq dimunta emay.

¹⁵ Ne mebmebmo Yesus awagamun dimunta huritiyta nab ya nenaq osim teq ya eraqim saw Masedoniya hulosis lehsa Yesus ago dauh araq ya a hi ilumsihiy. Haiqgam. In yaqgo hib nagh tuwaqim teq in amenin emim nagh araq a hi yagiy. Kam nab ne gimomo ya ilumsihiyta. Na ne Filipay on mataw, ne tuhuritiyta.

¹⁶ Teq ya ne gihulosim le uliq Tesalonaika-ib kabi emad nagh ago siqim iysa ne ya ilumsihim teq ne a ta ilumsihi toniy.

¹⁷ Teq ya ne gigo nagh anan a hi sunaiq. Haiqgam. Ya inad kazaq emaiq. Ne ya ilumsihsa ne gigo daq dimunta na anon kabemmo tisorqendaq haqaiq. Sa abeb God ne gigo daq anon kabemmo na ahol waqad in amenin dimunta tineгдаq haqaiq. Na ago ne ya ilumsihan ya inad tidimniyaq.

¹⁸ Ari Epafroditus ne gigo naw a bolim ya ibenab tiqam. Eman ya ne gigo nagah na waqan in tiqiyunin. Nagah ne yag daqayta na ne uriyamim nagah asor bunta inaqmo ne emiy. Ne gigo naw na bilaqne faq aqasin ahuran dimunta nog iyan God tamaz na waqim agem tidimniyaq.

¹⁹ Teq yaqgo God ago nagah dimdimun diqta bunmo Kraiss Yesus ago hib usaqta. Nazaq iyan ne Kraiss aholib soqotim inaq ossa nagah bunmo ago ne siqim iyayta na God-mo negid tigiyyunindaq.

²⁰ I Gimam God abin tuteqmo kuluwa-kuluwmo iluwuq. Hel diqtaqmo.

Gamuk asor

²¹ Ya ne gigo hib on mataw Kraiss Yesus aholib soqotim God ago on mataw tawonta iyim osayta na bunmo yaqgo zeq dimun ka in negaiq. Sa ya imaqbaban Kraiss ago on mataw ya nenaq kawa osaiqta ka in zeq dimun ne negaymo.

²² Teq God ago on mataw tawonta kab osayta na bunmo in gigo zeq dimun ne negad in gilikmanib mataw asor Sisa ago bitab kabiy emayta na in ne ginadin emad in gigo zeq dimun eman nawa lehaqmo.

²³ I gigo Iyahta Yesus Kraiss agem dimunta ne bunmo negan. Nawaqmo.

God Ago Maror Muturta Agamukan
The New Testament in the Bargam Language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Bargam long Niugini

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bargam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

e6d4bba7-efc9-5580-b990-ee6b0ef92064